Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 17. novembrī [1]

Lieta C-406/14

Wrocław – Miasto na prawach powiatu
pret
Minister Infrastruktury i Rozwoju
(*Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie*
(Reģionālā administratīvā tiesa Varšavā, Polija)

lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Publiskā iepirkuma līgumi — Direktīva 2004/18/EK — Iepirkuma procedūras specifikācijas — Ierobežojumi apakšuzņēmēju piesaistīšanai — Regula (EK) Nr. 1083/2006 — "Pārkāpums", kas rada obligātas kompetento valsts iestāžu finanšu korekcijas — Būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras pārkāpums

1. Šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir process, kas uzsākts 2007. gada maijā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai attiecībā uz apvedceļa būvniecību Vroclavā (Polija). Projekts saņēmis ES finansiālo atbalstu. Vroclavas pilsētas iepirkuma procedūras specifikācijās ir noteikts, ka izraudzītajam pretendentam ir pienākums izpildīt vismaz 25 % no iepirkumā ietilpstošajiem darbiem ar saviem līdzekļiem. Polijas publiskā iestāde, kuras kompetencē ir pārbaudīt ES finansējuma pareizu izmantošanu, uzskatīja, ka ar šo nosacījumu pārkāpts godīgas konkurences princips un tādēļ tas neatbilst Direktīvai 2004/18/EK [2]. Tā rezultātā šī iestāde noteica Vroclavas pilsētai vienotas likmes korekciju 5 % apmērā no attaisnoto izmaksu summas, ko sedz no publiskā sektora līdzekļiem.

2. Vroclavas pilsēta apstrīdēja finanšu korekcijas *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Reģionālā administratīvā tiesa Varšavā, turpmāk tekstā – "iesniedzējtiesa"). Iesniedzējtiesa lūdz padomu, pirmkārt, par to, vai Direktīvā 2004/18, kuras mērķis it īpaši ir garantēt publiskā iepirkuma atklātību konkurencei, ir aizliegts līgumslēdzējām iestādēm ierobežot izraudzītajiem pretendentiem izmantot apakšuzņēmējus. Ja ierobežojums par apakšuzņēmuma līgumiem, piemēram, pamatlietā

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu, piegādes valsts [publiskā iepirkuma] līgumu un pakalpojumu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.). Direktīvas 2004/18 redakcijā saistībā ar pamatlietā būtiskajiem faktiem jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/97/EK (OV L 363, 107. lpp.). No 2016. gada 18. aprīļa Direktīva 2004/18 tiks atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES **par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK** (OV L 94, 65. lpp.).

izskatāmais ierobežojums, ir pretrunā šai direktīvai, tad iesniedzējtiesa arī vēlas zināt, vai Padomes Regulā (EK) Nr. 1083/2006 [3] tiek pieprasīts, ka šādai iestādei piešķirtā finanšu palīdzība jāsamazina pat tad, ja nav iespējams precīzi noteikt zaudējumus, kas radušies Eiropas Reģionālās attīstības fondam, Eiropas Sociālajam fondam vai Kohēzijas fondam (turpmāk tekstā – "Fondi").

Eiropas Savienības tiesību akti

Direktīva 2004/18

3. Direktīvā 2004/18 ES līmenī ir koordinētas to publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras, kas pārsniedz noteiktu vērtību [4]. Tās mērķis ir nodrošināt preču brīvas aprites, brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības principu, kā arī no tiem izrietošo principu, tostarp vienlīdzīgas attieksmes, nediskriminēšanas un pārredzamības principu, darbību. Tās mērķis ir arī garantēt publiskā iepirkuma atklātību konkurencei [5].

4. Direktīvā 2004/18 ietverti noteikumi par apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu, lai veicinātu mazo un vidējo uzņēmumu iesaistīšanu publisko iepirkumu tirgū [6].

5. Direktīvas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā "valsts [publiskā iepirkuma] līgumi" ir definēti kā "finansiāli līgumi, kurus rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kuru mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana [Direktīvas 2004/18] izpratnē". Saskaņā ar 1. panta 11. punkta b) apakšpunktu "slēgtas procedūras" ir "procedūras, kurās dalību pieteikt var jebkurš komersants, bet piedāvājumu iesniedz tikai līgumslēdzējas iestādes uzaicinātie komersanti".

6. Direktīvas 23. panta ("Tehniskās specifikācijas") 2. punktā paredzēts: "Tehniskās specifikācijas dod pretendentiem vienādas piekļuves iespēju, un tās nerada nepamatotus šķēršļus publiskā iepirkuma konkursa atklātībai."

7. Saskaņā ar 25. panta ("Apakšuzņēmuma līgumi") pirmo daļu "līguma dokumentos līgumslēdzējas iestādes var prasīt vai dalībvalsts var prasīt, lai pretendenti piedāvājumā norāda to, par kādu daļu no līguma varētu tikt slēgti apakšuzņēmuma līgumi ar trešām personām, kā arī norādīt piedāvātos apakšuzņēmējus".

8. Saskaņā ar 26. pantu ("Līgumsaistību izpildes nosacījumi") "līgumslēdzējas iestādes var paredzēt īpašus nosacījumus attiecībā uz līgumsaistību izpildi, ja vien tie ir saderīgi ar [ES] tiesību aktiem un ir minēti līguma paziņojumā vai specifikācijās [..]".

9. Direktīvas 44. panta ("Dalībnieku atbilstības pārbaude un atlase un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana") 2. punktā noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes var prasīt kandidātu un pretendentu atbilstību minimālajiem iespēju līmeņiem, kas ir saistīti un samērīgi ar līguma priekšmetu. Lai pierādītu gan savu ekonomisko un finanšu stāvokli (47. panta 2. punkts), gan tehniskās un/vai

3 — 2006. gada 11. jūlija Regula, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV L 210, 25. lpp.). Tās redakcija, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 21. decembra Regulu (EK) Nr. 1989/2006 (OV L 411, 6. lpp.), tika piemērota pamatlietā aplūkoto faktu norises laikā. No 2014. gada 1. janvāra Regula Nr. 1083/2006 tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 320. lpp.).

4 — Pamatlietas faktisko apstākļu norises laikā Direktīva 2004/18 bija piemērojama būvdarbu publiskā iepirkuma līgumiem, kuru paredzamā vērtība bez PVN bija vismaz EUR 5 278 000 (7. panta c) punkts).

5 — Preambulas 2. apsvērums.

6 — Preambulas 32. apsvērums.

profesionālās iespējas (48. panta 3. punkts), komersants attiecīgā gadījumā un konkrēta līguma vajadzībām var izmantot citu juridisko personu kompetenci neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs. Šādā gadījumā komersantam jāpierāda līgumslēdzējai iestādei tas, ka viņa rīcībā būs līguma izpildei vajadzīgie līdzekļi, piemēram, uzrādot minēto juridisko personu apņemšanās rakstu. Pierādījumus par "komersanta" tehniskajām iespējām var nodrošināt tostarp ar norādi par iesaistītajiem tehniķiem vai tehniskajām struktūrām, kas var nebūt tieši saistīti ar konkrētā komersanta uzņēmumu, jo īpaši minot tos, kurus būvuzņēmējs var piesaistīt attiecībā uz būvdarbu publiskā iepirkuma līgumiem, vai ar norādi par līguma daļu, par kuru pakalpojumu sniedzējs varētu slēgt apakšlīgumus (48. panta 2. punkta b) un i) apakšpunkts).

Regula Nr. 2988/95

10. Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 [7] 1. panta 1. punktā paredzēts: "[Eiropas Savienības] finansiālo interešu aizsardzībai ar šo tiek pieņemti vispārīgi noteikumi par vienveida pārbaudēm un administratīviem pasākumiem un sodiem, kas saistīti ar [ES] tiesību pārkāpumiem." Šīs Regulas 1. panta 2. punktā "pārkāpums" ir definēts kā "[ES] tiesību normas pārkāpum[s], ko rada kāda saimnieciskās darbības subjekta rīcība vai nolaidība, kas kaitē vai varētu kaitēt [Eiropas Savienības] budžetam vai [tās] pārvaldītiem budžetiem: mazinot vai zaudējot ienākumus no [Eiropas Savienības] vārdā tieši izveidotajiem pašu resursiem vai veicot nepamatotus izdevumus".

11. Regulas 2. pantā it īpaši ir paredzēts:

"1. Administratīvās pārbaudes, pasākumus un sodus piemēro tiktāl, ciktāl tie vajadzīgi, lai nodrošinātu [ES] tiesību aktu pareizu piemērošanu. Tiem jābūt iedarbīgiem, samērīgiem ar nodarījumu un jāattur no pārkāpumiem, tādējādi pietiekami jāaizsargā [Eiropas Savienības] finansiālās intereses.

2. Nav piemērojami administratīvi sodi, kas [ES tiesību aktos] nav bijuši paredzēti pirms notikušā pārkāpuma. Ja [ES] noteikumi, kas paredz administratīvus sodus, vēlāk ir grozīti, ar atpakaļejošu spēku piemēro saudzīgākos noteikumus.

3. [ES] tiesību aktos nosaka, kādiem un ar kādu darbības jomu jābūt administratīvajiem pasākumiem un sodiem, kas vajadzīgi konkrēto noteikumu pareizai piemērošanai, ņemot vērā pārkāpuma veidu un smagumu, piešķirto vai saņemto labumu un atbildības pakāpi.

[..]"

Regula Nr. 1083/2006

12. Regulā Nr. 1083/2006 paredzēti vispārīgi Fondus reglamentējoši noteikumi, tostarp principi un noteikumi par finanšu pārvaldību, uzraudzību un kontroli, pamatojoties uz dalībvalstu un Eiropas Komisijas dalītu atbildību (1. pants).

13. Saskaņā ar 3. panta 1. punktu darbība, ko Eiropas Savienība veic saskaņā ar tagadējo LESD 174. pantu, ir paredzēta, lai stiprinātu ekonomisko un sociālo kohēziju paplašinātajā Eiropas Savienībā, veicinot Savienības harmonisku, līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Šīs darbības mērķis ir samazināt ekonomiskās, sociālās un teritoriālās atšķirības, kas radušās īpaši tajās valstīs un reģionos, kuru attīstība atpaliek, un saistībā ar ekonomisko un sociālo restrukturizāciju un sabiedrības novecošanos [8].

7 — 1995. gada 18. decembra Regula par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 1. lpp.).

8 — Skat. arī preambulas 1. apsvērumu.

14. Regulas 2. panta 7. punktā "neatbilstība [pārkāpums]" ir definēts kā "jebkurš [ES] tiesību aktu pārkāpums, kas noticis saimnieciskās darbības subjekta darbības vai bezdarbības dēļ un kas rada vai varētu radīt kaitējumu Eiropas Savienības vispārējam budžetam, prasot no vispārējā budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu".

15. Regulas 9. panta 2. punktā it īpaši ir norādīts, ka Komisija un dalībvalstis nodrošina, ka Fondu atbalsts ir saderīgs ar Eiropas Savienības darbībām, politiku un prioritātēm. Saskaņā ar 9. panta 5. punktu Fondu finansētās darbības atbilst Līgumiem un saskaņā ar tiem pieņemtajiem tiesību aktiem [9].

16. Regulas 14. panta 1. punktā noteikts, ka ES budžetu, kas piešķirts Fondiem, īsteno saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas dalītu vadību atbilstīgi Finanšu regulas 53. panta 1. punkta b) apakšpunktam [10]. Atbilstīgi 14. panta 1. punkta otrajai daļai saskaņā ar Finanšu regulas 48. panta 2. punktu piemēro pareizas finanšu pārvaldības principu. Saskaņā ar šo pēdējo minēto normu dalībvalstis sadarbojas ar Komisiju, lai nodrošinātu, ka apropriācijas izlieto saskaņā ar pareizas finanšu vadības principu.

17. Saskaņā ar 98. panta 1. punktu, kas ietverts VII sadaļā ("Finanšu pārvaldība"), pirmām kārtām dalībvalstu pienākums ir izmeklēt pārkāpumus, pamatojoties uz jebkurām ievērojamām atkāpēm, kas attiecas uz darbību vai darbības programmu īstenošanas vai kontroles būtību vai apstākļiem un veicot vajadzīgās finanšu korekcijas [11]. Saskaņā ar 98. panta 2. punktu dalībvalsts veic vajadzīgās finanšu korekcijas saistībā ar konkrētiem vai sistemātiskiem pārkāpumiem, kas konstatēti darbībās vai darbības programmās. Šīs korekcijas izpaužas kā visa vai daļēja valsts ieguldījuma darbības programmā atcelšana, ņemot vērā pārkāpumu būtību un nopietnību un Fondiem nodarītos finansiālos zaudējumus.

18. Regulas 99. panta 1. punktā, kurš arī ietilpst VII sadaļā, Komisijai dotas tiesības veikt finanšu korekcijas, atceļot visu ES ieguldījumu darbības programmā vai daļu no tā, it īpaši, ja pēc vajadzīgās izskatīšanas tā secina, ka dalībvalsts nav izpildījusi savas saistības saskaņā ar 98. pantu pirms korekcijas procedūras sākšanas.

Polijas tiesību akti

19. Saskaņā ar 2004. gada 29. janvāra Likuma par publiskajiem iepirkumiem (*Ustawa Prawo Zamówień Publicznych*) 7. panta 1. punktu versijā, kas attiecas uz pamatlietu, līgumslēdzējām iestādēm ir jāsagatavo un jāvada līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras tādā veidā, kas neapdraud godīgu konkurenci un vienlīdzīgu attieksmi pret komersantiem.

20. Saskaņā ar Likuma par publiskajiem iepirkumiem 36. panta 4. punktu līgumslēdzēja iestāde lūdz komersantu piedāvājumā norādīt, par kādu līguma daļu viņi var paredzēt slēgt apakšuzņēmuma līgumus. Saskaņā ar 36. panta 5. punktu līgumslēdzēja iestāde konkursa specifikācijā var noteikt, par kādu iepirkuma daļu nedrīkst tikt slēgti apakšuzņēmuma līgumi.

9 — Skat. arī preambulas 22. apsvērumu.

10 — Padomes 2002. gada 25. jūnija Regula (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam (OV L 248, 1. lpp.). Skat. arī Regulas Nr. 1083/2006 preambulas 28. apsvērumu.

11 — Skat. arī preambulas 65. apsvērumu.

Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

21. Vroclavas pilsētas Ielu pārvaldības un uzturēšanas iestāde 2007. gada 18. maijā uzsāka slēgtu procedūru publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai Iekšpilsētas ziemeļu apvedceļa būvniecībai. Šis projekts saņēma ES finanšu atbalstu operatīvās programmas "Infrastruktūra un vide" (turpmāk tekstā – "operatīvā programma") ietvaros [12].

22. Lai gan šajā procedūrā piedalīties lūdza septiņi komersanti, Vroclavas pilsēta tikai piecus no tiem aicināja iesniegt piedāvājumus. Iepirkuma procedūras specifikācijās, kas tika nosūtītas kopā ar uzaicinājumu uz konkursu, bija šāds noteikums: "Komersantam ir pienākums izpildīt vismaz 25 % no iepirkumā ietilpstošajiem darbiem ar saviem līdzekļiem" (turpmāk tekstā – "25 % prasība"). Piedāvājumus iesniedza trīs komersanti.

23. 2008. gada 1. augustā Vroclavas pilsēta noslēdza būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu ar izvēlēto operatoru, lai īstenotu projekta pirmo daļu (turpmāk tekstā – "būvdarbu publiskā iepirkuma līgums" vai "līgums").

24. 2010. gadā Vroclavas pilsēta noslēdza līgumu ar Savienības projektu satiksmes nozarē centra (*Centrum Unijnych Projektów Transportowych*, turpmāk tekstā – "*CUPT*") direktoru un Vroclavas pilsētas ES fondu vadības biroja (*Biuro Zarządzania Funduszami Europejskimi Urzędu Miasta Wrocławia*) direktoru, lai varētu saņemt ES finansējumu. *CUPT* bija atbildīgs par saskaņā ar operatīvo programmu Vroclavas pilsētai piešķirtās finanšu palīdzības izlietojuma uzraudzību.

25. *CUPT* uzskatīja, ka, nosakot 25 % prasību, Vroclavas pilsēta ir pārkāpusi godīgas konkurences principu. Saskaņā ar *CUPT* norādīto ne ES tiesību aktos, ne arī valsts tiesību aktos nebija atļauts minētais ierobežojums attiecībā uz apakšuzņēmuma līgumiem. Saistībā ar to *CUPT* 2012. gada 24. maijā paziņoja Vroclavas pilsētai, ka tiek noteikta finanšu korekcija 5 % apmērā no publiskā sektora līdzekļiem segtajām attiecināmajām izmaksām (tas ir, PLN 8 600 473,38 plus procenti). Tiesas rīcībā esošajos materiālos norādīts, ka *CUPT* piemēroja "*Taryfikator*" tabulu, kurā noteiktas dažāda līmeņa vienotas likmes finanšu korekcijas atkarībā no pārkāpuma veida [13]. Satiksmes, būvniecības un jūras lietu ministrs 2012. gada 5. jūlijā apstiprināja šīs korekcijas.

26. Reģionālās attīstības ministrs 2013. gada 30. septembrī noraidīja Vroclavas pilsētas sūdzību par finanšu korekciju. Saskaņā ar iesniedzējtiesas lēmumu viņš uzskatīja, ka saskaņā ar Likuma par publiskajiem iepirkumiem 36. panta 5. punktu līgumslēdzējām iestādēm nebija atļauts prasīt, lai izraudzītais pretendents pats izpilda abstrakti procentuāli noteiktu daļu no līguma. Pēc viņa domām 25 % prasība bija pretrunā arī Direktīvas 2004/18 25. pantam. Šis pārkāpums bija pamats, lai veiktu finanšu korekciju saskaņā ar Regulu Nr. 1083/2006.

27. Vroclavas pilsēta pārsūdzēja šo lēmumu, un šī lieta pašlaik atrodas iesniedzējtiesas tiesvedībā, kura nolēma apturēt tiesvedību un lūdza sniegt prejudiciālu nolēmumu par šādiem jautājumiem:

"1) Vai, ievērojot [..] Direktīvas 2004/18[..] 25. pantu, [..] ir pieļaujams, ka līgumslēdzēja iestāde iepirkuma procedūras specifikācijās nosaka, ka izraudzītajam pretendentam ir pienākums izpildīt vismaz 25 % no iepirkumā ietilpstošajiem darbiem ar saviem līdzekļiem?

12 — Operatīvo programmu finansēja gan Kohēzijas fonds, gan Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Skat. www.ec.europa.eu/regional_policy/fr/atlas/programmes/2007–2013/poland/operational-programme-infrastructure-and-environment.

13 — Komisija uzskata, ka pamatlietā piemērotā finanšu korekcija atbilst tās Vadlīnijām Struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansētajām izmaksām piemērojamo finanšu korekciju noteikšanai publiskā iepirkuma noteikumu neizpildes gadījumā (*Cocof* 07/0037/03, 2007. gada 29. novembris). Šīs vadlīnijas ir pieejamas tīmekļa vietnē: www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/guidelines/financial_correction/correction_2007_en.pdf.

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša: Vai pirmajā jautājumā aprakstītās prasības izmantošana publiskā iepirkuma procedūrā ir tāds ES tiesību pārkāpums, kas rada vajadzību veikt finanšu korekcijas atbilstoši [Regulas Nr. 1083/2006] 98. pantam [..]?"

28. Rakstveida apsvērumus ir iesniegusi Vroclavas pilsēta, Austrijas valdība, Polijas valdība un Komisija. Tiesas sēde nav lūgta un nav arī notikusi.

Analīze

Pirmais jautājums: apakšuzņēmuma līgumu ierobežojumi atbilstoši Direktīvai 2004/18

29. Netiek apstrīdēts, ka pamatlietā izskatāmais būvdarbu publiskā iepirkuma līgums ietilpst Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā. Vroclavas pilsēta norāda, ka izraudzītais pretendents piedāvāja bruto cenu PLN 257 565 599,68 [14] par šiem darbiem, kas pārsniedz robežvērtību, kas bija piemērojama pamatlietas faktisko apstākļu laikā [15].

30. Direktīva 2004/18 ir paredzēta ne tikai, lai novērstu šķēršļus brīvai pakalpojumu apritei pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu vai būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, bet arī lai garantētu publiskā iepirkuma atvērtību konkurencei [16]. Minētās direktīvas preambulas 32. apsvērumā paredzēts, ka iespēja slēgt apakšuzņēmuma līgumus var veicināt mazo un vidējo uzņēmumu iesaistīšanu publiskā iepirkuma tirgū. Apakšuzņēmuma līgumi ļauj šiem uzņēmumiem piedalīties konkursos un iegūt tiesības slēgt publiskā iepirkuma līgumus neatkarīgi no šo līgumu apjoma [17]. Tādējādi apakšuzņēmuma līgumi palīdz sasniegt direktīvas mērķus, palielinot potenciālo kandidātu skaitu, kuriem tiek piešķirtas tiesības slēgt publiskā iepirkuma līgumus.

31. Attiecīgi Direktīvas 2004/18 25. pantā ne tikai ir paredzēts, ka pretendenti par daļu no līguma var slēgt apakšuzņēmuma līgumus ar trešām personām, bet arī šajā ziņā nav noteikti nekādi ierobežojumi [18]. Patiešām Direktīvā 2004/18 skaidri ir apstiprināts, ka komersants attiecīgā gadījumā un konkrēta līguma vajadzībām var izmantot citu juridisko personu ekonomiskās, finanšu, tehniskās un/vai profesionālās iespējas neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs [19]. Tādējādi persona nevar tikt izslēgta no pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras tikai tāpēc, ka līguma realizācijai tā ierosina izmantot līdzekļus, kas nav pašas šīs personas līdzekļi, bet pieder vienai vai vairākām citām juridiskām personām [20].

14 — Tas ir apmēram EUR 60 750 000 pēc šo secinājumu rakstīšanas brīdī piemērojamā valūtas maiņas kursa.

15 — Skat. iepriekš 4. zemsvītras piezīmi.

16 — Preambulas 2. apsvērums.

17 — Skat. arī ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *Swm Costruzioni* un *Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:130, 33. punkts.

18 — Spriedums *Swm Costruzioni 2* un *Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 31. punkts. Skat. arī spriedumu *Ordine degli Architetti* u.c., C-399/98, EU:C:2001:401, 90. punkts (interpretējot Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvu 93/37/EEK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu piešķiršanas procedūras (OV L 199, 54. lpp.)), un spriedumu *CoNISMa*, C-305/08, EU:C:2009:807, 41. punkts.

19 — Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkta pirmais teikums, 48. panta 2. punkta b) un i) apakšpunkts, kā arī 48. panta 3. punkta pirmais teikums.

20 — Spriedumi *Holst Italia*, C-176/98, EU:C:1999:593, 26. punkts, *Siemens* un *ARGE Telekom*, C-314/01, EU:C:2004:159, 43. punkts, un *Swm Costruzioni* 2 un *Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 32. punkts.

32. Līgumslēdzējām iestādēm ir leģitīma interese nodrošināt, lai līgums tiktu efektīvi un pareizi izpildīts. Ja komersants konkursa procedūrā paredz izmantot citu komersantu iespējas, tam ir jāpierāda, ka tā rīcībā būs šo komersantu līdzekļi, kuru tam nav un kuru līdzdalība ir nepieciešama līguma izpildei [21]. Ja pretendents apgalvo, ka viņa rīcībā ir trešo personu tehniskās un ekonomiskās iespējas, kuras tas paredz izmantot, un iegūst tiesības noslēgt līgumu, tad līgumslēdzēja iestāde var izslēgt šo pretendentu tikai tad, ja tas nepilda šo prasību [22].

33. Līgumslēdzēja iestāde ne vienmēr var pārbaudīt apakšuzņēmēju tehniskās un ekonomiskās iespējas, izpētot piedāvājumus un izvēloties pretendenta piedāvājumu ar viszemāko cenu. Tiesa ir nolēmusi, ka šādos gadījumos Direktīvā 2004/18 ļauts aizliegt vai noteikt ierobežojumus noslēgt apakšuzņēmuma līgumus par līguma būtisku sastāvdaļu izpildi [23]. Šāds aizliegums vai ierobežojums ir pamatots ar līgumslēdzējas iestādes leģitīmu interesi nodrošināt, ka publiskā iepirkuma līgums tiks efektīvi un pareizi izpildīts. Direktīvā 2004/18 līgumslēdzējai iestādei netiek prasīts piekrist, ka publiskā iepirkuma līguma *būtiskas sastāvdaļas* izpilda juridiskās personas, kuru spējas un īpašības tā nav varējusi izvērtēt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras laikā [24].

34. Manuprāt, ņemot vērā to, cik būtiska nozīme apakšuzņēmējiem ir Direktīvas 2004/18 mērķu veicināšanai [25], nav pieļaujami nekādi citi aizliegumi vai ierobežojumi. Tā ir taisnība, ka spriedumā *Swm Costruzioni* 2 un *Mannocchi Luigino* Tiesa uzskatīja, ka, iespējams, pastāv darbi ar īpašām prasībām, kam nepieciešamas noteiktas iespējas, ko nevar iegūt, apvienojot vairāk nekā viena komersanta iespējas, kurš atsevišķi nevarētu veikt šo darbu. Šādos konkrētos apstākļos Tiesa ir lēmusi, ka līgumslēdzēja iestāde var pamatoti pieprasīt, lai attiecīgo minimālo iespēju līmeni sasniegtu viens vienīgs komersants vai, ja vajadzīgs, izmantojot ierobežotu komersantu skaitu saskaņā ar Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punkta otro daļu, ciktāl šī prasība ir saistīta un samērīga ar attiecīgā līguma priekšmetu [26]. Tomēr tas nav īpašs pamatojums, lai aizliegtu vai ierobežotu apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu kā tādu. Nekas neliedz "vienam komersantam" vai "ierobežotam skaitam komersantu" būt izraudzītā pretendenta vai izraudzīto pretendentu apakšuzņēmējam vai apakšuzņēmējiem.

35. No minētā izriet, ka tāds noteikums kā pamatlietā nepārprotami neatbilst Direktīvai 2004/18.

36. Pirmkārt, 25 % prasība bija daļa no publiskā iepirkuma specifikācijām, kuras Vroclavas pilsēta adresēja ierobežotam komersantu skaitam kopā ar uzaicinājumu uz konkursu. Tādēļ ar to tika ierobežota apakšuzņēmēju izmantošana piedāvājumu izskatīšanas un izraudzīto pretendentu atlases līmenī.

37. Vroclavas pilsēta apgalvo, ka tai bija leģitīma interese pārliecināties, ka izraudzītajam pretendentam pašam ir tehniskās iespējas un darbaspēks, kas vajadzīgi vismaz daļas no būvdarbu publiskā iepirkuma līguma īstenošanai, jo Likumā par publiskajiem iepirkumiem tai netika ļauts pārbaudīt apakšuzņēmēju tehniskās iespējas un finanšu situāciju, salīdzinot piedāvājumus. Šo argumentu nevar atbalstīt. Ja tas ir precīzs tā Polijas tiesību akta apraksts, kurš bija piemērojams attiecīgajā laikā [27], tad šāda tiesību norma praktiski ierobežotu iespēju komersantam izmantot citu juridisko personu iespējas publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, kas būtu pretrunā Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punktam un 48. panta 3. punktam.

21 — Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkta otrais teikums un 48. panta 3. punkta otrais teikums. Skat. arī spriedumus *Holst Italia*, C-176/98, EU:C:1999:593, 28. un 29. punkts, un *Siemens* un *ARGE Telekom*, C-314/01, EU:C:2004:159, 44. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] secinājumus lietā *Ostas celtnieks*, C-234/14, EU:C:2015:365, 40. punkts.

22 — Spriedums *Siemens* un *ARGE Telekom*, C-314/01, EU:C:2004:159, 46. punkts.

23 — Spriedums *Siemens* un *ARGE Telekom*, C-314/01, EU:C:2004:159, 45. punkts.

24 — Ģenerāladvokāta *L. A.* Hēlhuda [*L. A. Geelhoed*] secinājumi lietā *Siemens* un *ARGE Telekom*, C-314/01, EU:C:2003:628, 82. punkts.

25 — Skat. iepriekš 30. un 31. punktu.

26 — Spriedums *Swm Costruzioni* 2 un *Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 35. punkts.

27 — Lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu norādīts, ka reģionālās attīstības ministrs savā 2013. gada 30. septembra lēmumā paskaidroja, ka Likumā par publiskajiem iepirkumiem komersantiem nebija atļauts izmantot trešo personu pieredzi, lai pierādītu, ka tie atbilst nosacījumiem par piedalīšanos konkursa procedūrā.

38. Otrkārt, 25 % prasība neattiecas uz skaidri noteiktu uzdevumu izpildi, bet gan tikai uz procentuālo attiecību no kopējās līguma vērtības. Tādēļ šī prasība nebija tāda, kas līgumslēdzējai iestādei ļautu nodrošināt efektīvu un pareizu šī līguma būtības realizāciju.

39. Lai gan šī tiesvedība attiecas uz Direktīvu 2004/18, ir interesanti novērot, ka tāds pats loģiskais pamats parādās tās pēcteces – Direktīvas 2014/24 – 63. panta 2. punktā. Saskaņā ar šo tiesību normu līgumslēdzējas iestādes var prasīt, lai konkrētus kritiski svarīgus uzdevumus pildītu tieši pats pretendents vai – ja piedāvājumu iesniegusi ekonomikas dalībnieku grupa – šīs grupas dalībnieks. Lai gan šajā tiesību normā tagad skaidri ļauts noteikt ierobežojumus apakšuzņēmuma līgumu slēgšanai izskatīšanas un atlases posmā, šādi ierobežojumi ir pieņemami tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz skaidri noteiktiem uzdevumiem, kas tiek uzskatīti par "kritiski svarīgiem" līguma īstenošanai.

40. Šaubas par manu secinājumu nerada ne tas, ka 25 % prasība tika piemērota tikai ierobežotam komersantu skaitam, kuri bija saņēmuši uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus slēgtā procedūrā, ne apstāklis, ka neviens no viņiem to nedz neapstrīdēja, nedz iesniedza piedāvājumu, kurā noslēgtie apakšuzņēmuma līgumi pārsniegtu šo robežlielumu. Šie apstākļi nemaina apstrīdētā ierobežojuma raksturu. Manis izskaidroto iemeslu dēļ šis ierobežojums ir pretējs Direktīvai 2004/18.

41. Tāpat nav būtiski tas, ka ierobežojums apakšuzņēmējiem ir īpašs nosacījums, kas attiecas uz līguma izpildi Direktīvas 2004/18 26. panta izpratnē. Līgumslēdzējas iestādes var paredzēt tādus īpašus nosacījumus tikai tad, ja tie ir saderīgi ar ES tiesību aktiem. Šajā lietā tie nav saderīgi.

42. Visbeidzot, nepiekrītu Vroclavas pilsētas viedoklim, ka pret to nevar izmantot Direktīvas 2004/18 interpretāciju, jo Likuma par publiskajiem iepirkumiem 36. panta 5. punktā (redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietas faktu norises laikā) līgumslēdzējai iestādei bija atļauts brīvi izlemt, kuras publiskā iepirkuma līguma daļas nevarēja nodot apakšuzņēmējiem. Vroclavas pilsēta kā vietējā pašvaldība ir viena no valsts iestādēm, attiecībā uz kurām direktīvas pietiekami skaidrām, precīzām un beznosacījumu normām ir tieša iedarbība [28]. Katrā ziņā pastāvīgajā judikatūrā ir norādīts, ka valsts tiesai, piemērojot valsts tiesības un it īpaši normas, kas ir īpaši pieņemtas, lai ieviestu direktīvas prasības, ir jāinterpretē valsts tiesības, cik vien tas ir iespējams, atbilstoši šīs direktīvas tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu un panāktu atbilstību LESD 288. panta trešajai daļai [29]. Lai gan valsts tiesību piemērošana pamatlietā ir iesniedzējtiesas kompetencē, man šķiet, ka Likuma par publiskajiem iepirkumiem 36. panta 5. punktu ir iespējams interpretēt saskaņā ar Direktīvu 2004/18, kā es to interpretēju iepriekš.

43. Tāpēc secinu, ka Direktīvā 2004/18 līgumslēdzējai iestādei netiek atļauts būvdarbu publiskā iepirkuma specifikācijās paredzēt, ka izraudzītajam pretendentam procentuāla darbu daļa, kas noteikta abstrakti procentos, ir jāizpilda, izmantojot savus līdzekļus.

Otrais jautājums: finanšu korekcijas atbilstoši Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktam

44. Netiek apstrīdēts, ka Regula Nr. 1083/2006 ir piemērojama pamatlietā, kas attiecas uz projektu, kas saņēma ES finanšu atbalstu, izmantojot operatīvo programmu.

45. Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai iepriekš norādītais ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpums ir "neatbilstība [pārkāpums]" Regulas Nr. 1083/2006 2. panta 7. punkta izpratnē, kas nosaka pienākumu attiecīgajai dalībvalstij piemērot finanšu korekciju, pamatojoties uz minētās regulas 98. panta 2. punktu.

28 — Skat. spriedumu *Costanzo*, 103/88, EU:C:1989:256, 31 un 32. punkts. Skat. pēc analoģijas arī spriedumu *Portgás*, C-425/12, EU:C:2013:829, 38. punkts.

29 — Skat. it īpaši spriedumus *Von Colson* un *Kamann*, 14/83, EU:C:1984:153, 26. punkts, un *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 98. punkts un tajā minētā judikatūra.

46. "Neatbilstības [pārkāpuma]" definīcijā Regulas Nr. 1083/2006 2. panta 7. punktā ir trīs elementi: i) ir jābūt saimnieciskās darbības subjekta darbībai vai bezdarbībai, ii) tās rezultātā notiek ES tiesību aktu pārkāpums; iii) tā rada vai varētu radīt kaitējumu Eiropas Savienības vispārējam budžetam, prasot no vispārējā budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu.

47. Skaidrs, ka pamatlietā ir ievēroti pirmie divi nosacījumi. Netiek apstrīdēts, ka līgumslēdzēju iestādi, piemēram, Vroclavas pilsētu, neatkarīgi no tās kā publisko tiesību juridiskās personas statusa var uzskatīt par "saimnieciskās darbības subjektu" Regulas Nr. 1083/2006 2. panta 7. punkta nozīmē, kad tā vada publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [30]. No atbildes, ko ierosinu sniegt uz pirmo jautājumu, ir skaidrs, ka, manuprāt, šeit ir ievērots arī otrais nosacījums.

48. Grūtības ir saistītas ar trešo prasību.

49. Vroclavas pilsēta apgalvo, ka, pat ja tās noteiktais ierobežojums attiecībā uz apakšuzņēmējiem neatbilda Direktīvai 2004/18, pamatlietā netika izkropļota konkurence un tāpēc netika radīts kaitējums ES vispārējam budžetam Regulas Nr. 1083/2006 2. panta 7. punkta izpratnē. Prasība par 25 % parādījās konkursa specifikācijās, kuras adresētas pieciem komersantiem, kas tika aicināti iesniegt piedāvājumus, un neviens no viņiem to neapstrīdēja. Katrs no trim komersantiem, kuri iesniedza piedāvājumu, ierosināja izmantot apakšuzņēmējus ievērojami mazāk nekā 75 % no savas piedāvājuma kopējās vērtības. Polijas valdība un Komisija būtībā uzskata, ka finanšu korekcija ir pamatota pat tad, ja pastāv tikai risks radīt kaitējumu ES vispārējam budžetam.

50. Vispirms nepiekrītu Vroclavas pilsētai, ka ierobežojums attiecībā uz apakšuzņēmējiem noteikti neietekmēja būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru. Ja nebūtu šī ierobežojuma, tad pretendenti būtu varējuši ierosināt vairāk nekā 75 % no līguma izpildes nodot apakšuzņēmējiem [31]. Kā pareizi norāda Polijas valdība un Komisija, tā rezultātā varētu būt izteikti atšķirīgi piedāvājumi (piemēram, cenas vai darbu izpildes laika ziņā). Turklāt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem redzams, ka piedāvājumu faktiski iesniedza tikai trīs no pieciem komersantiem, kuri tika uzaicināti piedalīties piedāvājumu konkursā. Šī 25 % prasība, iespējams, lika diviem atlikušajiem tirgus dalībniekiem neiesniegt piedāvājumu. Tāpēc nevar izslēgt iespējamos zaudējumus Fondiem.

51. Uzskatu šos jautājumus par, manuprāt, nenozīmīgiem, izskatot jautājumu, vai Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktā tiek prasīta finanšu korekcija tādā situācijā kā pamatlietā.

52. Tiesas judikatūrā par jēdziena "pārkāpums" interpretāciju Regulā Nr. 2988/95 ir sniegti noderīgi ieteikumi šajā ziņā. Pirmkārt, šajā regulā jēdziens "pārkāpums" definēts līdzīgi kā Regulā Nr. 1083/2006 [32]. Otrkārt, Regulā Nr. 2988/95 noteikti vispārējie principi par vienveida pārbaudēm, administratīviem pasākumiem un sodiem, kuri saistīti ar ES tiesību pārkāpumiem, kas ir jāievēro visās jomās, kurās potenciāli tiek apdraudētas Eiropas Savienības finansiālās intereses [33].

30 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 45. punkts.

31 — Šajā ziņā nav būtiski tas, ka viņu piedāvājumos bija ierosināts nodot apakšuzņēmējiem ne vairāk kā 32,13 %.

32 — Regulas Nr. 2988/95 1. panta 2. punkts.

33 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Handlbauer*, C-278/02, EU:C:2004:388, 31. punkts, un *Jager*, C-420/06, EU:C:2008:152, 61. punkts un tajā minētā judikatūra. Tiesa tomēr ir paskaidrojusi, ka, tā kā Regulā Nr. 2988/95 noteikti tikai vispārīgi noteikumi, ļaunprātīgi izmantoto līdzekļu atgūšana ir jāveic, pamatojoties uz citiem noteikumiem, proti, vajadzības gadījumā pamatojoties uz nozaru noteikumiem (piemēram, Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punkts) (spriedums *Somvao*, C-599/13, EU:C:2014:2462, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

53. Tā spriedums *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*[34] attiecās uz ES struktūrfondu ietvaros piešķirtā finansējuma piedziņu ES publiskā iepirkuma tiesību normu neievērošanas dēļ. Šajā spriedumā Tiesa uzsvēra, ka struktūrfondus nevar izmantot, lai finansētu pasākumus, kas īstenoti, pārkāpjot šīs tiesību normas[35]. Līdz ar to apstāklis, ka Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma saņēmējs, darbojoties kā līgumslēdzēja iestāde, atbalstītā pasākuma īstenošanā ir pārkāpis publiskā iepirkuma līgumu piešķiršanu regulējošās tiesību normas, izraisīja nepamatotus izdevumus un tādējādi nodarīja zaudējumus ES budžetam[36]. Tiesa konstatēja, ka "pat pārkāpumi, kuriem nav konkrētas finansiālas ietekmes, var būtiski ietekmēt [Eiropas Savienības] finansiālās intereses"[37].

54. Manuprāt, tie paši principi ir būtiski, interpretējot jēdzienu "neatbilstība [pārkāpums]" Regulā Nr. 1083/2006.

55. Pirmkārt, gan šīs regulas preambulas 22. apsvērumā, gan 9. panta 2. un 5. punktā ir apstiprināts, ka fondu darbībai un darbībām, ko tie palīdz finansēt, vajadzētu būt pilnībā saderīgiem ar ES tiesību aktiem, tostarp ES publiskā iepirkuma noteikumiem. Finansiāla atbalsta piešķiršana projektam, kas neatbilst šīm normām visos aspektos, tādējādi ir saistīta ar (vismaz daļēji) nepamatotu izdevumu izraisīšanu ES budžetā. Otrkārt, finanšu korekcijas piemērošana šajos apstākļos atbilst principam, kas noteikts Regulas Nr. 2988/95 2. panta 1. punktā, ka administratīvajiem pasākumiem, kas pieņemti, lai nodrošinātu ES tiesību aktu pareizu piemērošanu, ir jāattur no pārkāpumiem. Tas ir īpaši svarīgi situācijā, kad var izrādīties grūti vai pat neiespējami pierādīt un aprēķināt precīzu kaitējumu, kādu šis pārkāpums radījis ES budžetam. Visbeidzot, atsauce uz "Fondiem nodarītajiem finansiālajiem zaudējumiem" Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktā neliek apšaubīt šo interpretāciju. Tas, vai ir radušies reāli, aprēķināmi finansiāli zaudējumi, ir tikai viens no faktoriem, kas dalībvalstīm jāņem vērā, kad tās piemēro finanšu korekcijas, pamatojoties uz šo normu.

56. Manuprāt, ES publiskā iepirkuma noteikumu, piemēram, pamatlietā izskatāmo noteikumu pārkāpums tādējādi ir "neatbilstība [pārkāpums]" Regulas Nr. 1083/2006 2. panta 7. punkta izpratnē, kurā tiek prasīts attiecīgās dalībvalsts kompetentajai iestādei noteikt vajadzīgās finanšu korekcijas, pamatojoties uz šīs regulas 98. panta 2. punktu, pat tad, ja ar šo pārkāpumu fondiem nav nodarīti nekādi nosakāmi finansiālie zaudējumi.

57. Vroclavas pilsēta apgalvo, ka *CUPT* pārkāpa Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktu, aprēķinot finanšu korekciju mehāniski, pamatojoties uz "*Taryfikator*", tādējādi neņemot vērā šī pārkāpuma nenozīmīgo nopietnību un to, ka fondiem nav nodarīti nekādi kvantitatīvi nosakāmi zaudējumi.

58. Vai valsts kompetentās iestādes var piemērot iepriekš noteiktas, vienotas likmes korekcijas, kad tās identificē pārkāpumus publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās?

59. Lai gan iesniedzējtiesa īpaši neprasa norādes par to, kā jāaprēķina jebkuras piemērojamās finanšu korekcijas, tomēr šis jautājums ir jāizpēta.

34 — C-465/10, EU:C:2011:867.

35 — Tiesa šeit atsaucās uz 7. panta 1. punktu Padomes 1988. gada 24. jūnija Regulā (EEK) Nr. 2052/88 par struktūrfondu uzdevumiem un to efektivitāti, kā arī par to darbības saskaņošanu savā starpā un ar Eiropas Investīciju bankas un citu pastāvošo finanšu instrumentu darbību (OV L 185, 9. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1993. gada 20. jūlija Regulu (EEK) Nr. 2081/93 (OV L 193, 5. lpp.). 7. panta 1. punktā bija paredzēts, ka "struktūrfondu, [Eiropas Investīciju bankas] vai citu pastāvošu finanšu instrumentu finansētajiem pasākumiem ir jāatbilst Līgumu noteikumiem, pamatojoties uz tiem pieņemtajiem tiesību aktiem, kā arī Kopienas politikas virzieniem, tai skaitā tiem, kas attiecas uz [..] publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu [..]".

36 — Spriedums *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 46. punkts.

37 — Spriedums *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:867, 47. punkts un tajā minētā judikatūra. Skat. arī manus secinājumus lietā *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, C-465/10, EU:C:2011:596, 59.–65. punkts.

60. Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktā tiek prasīts, lai dalībvalsts, aprēķinot finanšu korekciju, ņem vērā pārkāpumu būtību un nopietnību un fondiem nodarītos finansiālos zaudējumus. Šī tiesību norma atstāj dalībvalstij plašu rīcības brīvību, ievērojot cieši saistītos līdzvērtības un efektivitātes principus, kā arī samērīguma principu. Samērīguma prasība izriet it īpaši no Regulas Nr. 2988/95 2. panta 1. punkta, kurā tiek prasīts administratīvās pārbaudes, pasākumus un sodus piemērot "tiktāl, ciktāl tie vajadzīgi, lai nodrošinātu [ES] tiesību aktu pareizu piemērošanu", un tiem jābūt "iedarbīgiem, samērīgiem ar nodarījumu un jāattur no pārkāpumiem, tādējādi pietiekami jāaizsargā [Eiropas Savienības] finansiālās intereses" [38]. Tādējādi finanšu korekcijas nedrīkst pārsniegt to, kas faktiski ir nepieciešams, ņemot vērā pārkāpumu raksturu un smagumu [39].

61. Turklāt saistībā ar pasākumiem, kuru mērķis ir aizsargāt Eiropas Savienības finanšu intereses, Tiesa ir izskaidrojusi, ka Komisija var apsvērt vienotas likmes korekcijas izmantošanu, ja nav iespējams precīzi noteikt zaudējumus, kas nodarīti Eiropas Savienībai [40]. Uzskatu, ka tas pats princips jāpiemēro dalībvalstīm, kad tās rīkojas, pamatojoties uz Regulas Nr. 1083/2006 98. pantu. No tā izriet, ka dalībvalstu kompetentās iestādes var piemērot vienotas likmes korekcijas, ja tās konstatē ES publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu. Tā ir situācija, kad bieži vien ir grūti, pat neiespējami, precīzi noteikt fondiem radītos zaudējumus. Vienotas likmes korekciju izmantošana var gan atvieglot šo iestāžu uzdevumu, gan nostiprināt tiesisko noteiktību, padarot šīs korekcijas vieglāk prognozējamas. Korekcijās pēc vienotas likmes, protams, ir attiecīgi jāatspoguļo to dažādo pārkāpumu raksturs un nopietnība, kuriem šīs korekcijas piemērojamas, un tā rezultātā nedrīkst rasties nesamērīgas korekcijas [41]. Tādā veidā atbilstoši apstākļiem dažkārt var būt nepieciešams pielāgot vienotas likmes korekciju, kas piemērojama attiecīgajam pārkāpumam. Piemēram, ja līgumslēdzēja iestāde darbojusies saskaņā ar valsts noteikumiem, kas bija (daļēji) neatbilstoši ES tiesību aktiem, tas varētu ietekmēt pārkāpuma nopietnību un līdz ar to attiecīgās finanšu korekcijas līmeni.

Sprieduma iedarbība laikā

62. Polijas valdība apgalvo, ka spriedumam vajadzētu radīt sekas tikai nākotnē tad, ja Tiesa secina, ka Direktīvas 2004/18 25. pants neliedz līgumslēdzējai iestādei attiecībā uz apakšuzņēmuma līgumiem noteikt tādu ierobežojumu kā pamatlietā izskatāmais ierobežojums. Pretējā gadījumā līgumslēdzējas iestādes varētu prasīt kompensācijas par finanšu korekcijām, kas tām noteiktas kopš 2008. gada ar līdzīgu pamatojumu kā šajā tiesvedībā. Ar šo pamatojumu noteikto finanšu korekciju pārbaude būtu saistīta ar to publiskā sektora izdevumu summu pārrēķināšanu, par kurām Polijas iestādes jau paziņojušas Komisijai. Pēc tam Polijas iestādes nevarētu prasīt no Komisijas finansiālā atbalsta summas, ko tās ir samaksājušas avansā.

63. Ja Tiesa piekrīt manis piedāvātajai atbildei uz pirmo jautājumu, tad nav vajadzības atbildēt uz šo jautājumu. Tomēr, ja Tiesa nonāktu pie pretēja secinājuma, neredzu iemeslu ierobežot sprieduma darbību laikā.

38 — Regulā Nr. 1303/2013 tagad dalībvalstīm tiek skaidri prasīts piemērot "samērīgas" finanšu korekcijas (skat. 143. panta 2. punktu).

39 — Skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena secinājumus lietā Dānija/Komisija, C-417/12 P, EU:C:2014:286, 76. punkts (par finanšu korekcijām, ko piemēro Komisija).

40 — Skat. it īpaši spriedumus Apvienotā Karaliste/Komisija, C-346/00, EU:C:2003:474, 53. punkts, Beļģija/Komisija, C-418/06 P, EU:C:2008:247, 136. punkts, un Dānija/Komisija, C-417/12 P, EU:C:2014:2288, 105. punkts. Skat. arī Regulas Nr. 1083/2006 99. panta 2. punktu.

41 — Skat. iepriekš 60. punktu.

64. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas sniegtā ES tiesību normu interpretācija, īstenojot ar LESD 267. pantu piešķirto kompetenci, izskaidro un vajadzības gadījumā precizē šīs normas nozīmi un apjomu, kā to ir vai bija jāsaprot un jāpiemēro no tās spēkā stāšanās brīža. No minētā izriet, ka šādi interpretētu normu tiesa var piemērot un tai tā ir jāpiemēro pat tādām tiesiskām attiecībām, kas ir radušās un ir nodibinātas pirms sprieduma par lūgumu sniegt interpretāciju taisīšanas, ja turklāt ir izpildīti nosacījumi tāda strīda, kas attiecas uz minētā noteikuma piemērošanu, izskatīšanai kompetentajās tiesās [42].

65. Ņemot to vērā, Tiesa tikai izņēmuma kārtā apmierina tādus lūgumus, kādu izteikusi Polijas valdība. Tiesa ir izmantojusi šo risinājumu tikai noteiktos apstākļos, kad pastāvēja risks, ka varētu iestāties smagas ekonomiskas sekas, it īpaši saistībā ar tādu tiesisko attiecību lielo skaitu, kas labā ticībā nodibinātas, pamatojoties uz regulējumu, kurš atzīts par spēkā esošu, un kad izrādījās, ka privātpersonas un valsts iestādes bija iesaistītas rīcībā, kas neatbilda Savienības tiesiskajam regulējumam sakarā ar objektīvu un būtisku nenoteiktību attiecībā uz Savienības tiesību normu piemērojamību, un šo nenoteiktību varēja veicināt dalībvalstu vai Komisijas rīcība [43]. Savukārt finansiālās sekas, kas dalībvalstij varētu rasties saistībā ar prejudiciālu nolēmumu, pašas par sevi nav pietiekams pamats ierobežot sprieduma iedarbību laikā [44].

66. Šajā lietā Polijas valdība būtībā apgalvo, ka spriedumam par Direktīvas 2004/18 interpretāciju, kā norādīts iepriekš 62. punktā, var būt nozīmīgas finansiālas sekas attiecībā uz to. Ņemot vērā tikko atgādinātos principus, šim argumentam nevar piekrist. Katrā ziņā Polijas valdība nav iesniegusi nekādus materiālus, kas ļautu Tiesai izvērtēt, vai patiešām ir risks, ka Polijas Republikai varētu iestāties smagas ekonomiskas sekas. It īpaši Polijas valdība nav norādījusi, cik daudzas finanšu korekcijas, kuras šajā dalībvalstī noteiktas ar analogu pamatojumu kā pamatlietā, var tikt apšaubītas ar šādu spriedumu. Tāpat tā nesniedz nekādu informāciju par šādu korekciju kopējo summu.

Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai atbildēt uz *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Reģionālā administratīvā tiesa Varšavā, Polija) uzdotajiem jautājumiem šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvā 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu, piegādes valsts [publiskā iepirkuma] līgumu un pakalpojumu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, netiek atļauts līgumslēdzējai iestādei būvdarbu publiskā iepirkuma tehniskajās specifikācijās noteikt, ka izraudzītajam pretendentam ir jāveic ar saviem līdzekļiem procentuāla darbu daļa, kas noteikta abstrakti procentos;

2) ja līgumslēdzēja iestāde neievēro šo aizliegumu saistībā ar valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, kurā finansējums tiek saņemts no operatīvās programmas, kas reglamentēta saskaņā ar Padomes 2006. gada 11. jūlija Regulu (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999, tā pieļauj "neatbilstību [pārkāpumu]" šīs regulas 2. panta 7. punkta izpratnē. Šajos apstākļos Regulas Nr. 1083/2006 98. panta 2. punktā valsts kompetentajai iestādei tiek prasīts piemērot finanšu korekciju šai līgumslēdzējai iestādei, pat ja šis pārkāpums nav radījis nekādus kvantitatīvi nosakāmus zaudējumus fondiem.

42 — Skat., piemēram, spriedumus *Roders* u.c., no C-367/93 līdz C-377/93, EU:C:1995:261, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, un *Richardson*, C-137/94, EU:C:1995:342, 31. punkts.

43 — Spriedums *Roders* u.c., no C-367/93 līdz C-377/93, EU:C:1995:261, 43. punkts un tajā minētā judikatūra.

44 — Skat. it īpaši spriedumus *Bidar*, C-209/03, EU:C:2005:169, 68. punkts, *Linneweber* un *Akritidis*, C-453/02 un C-462/02, EU:C:2005:92, 44. punkts, un *Santander Asset Management SGIIC* u.c., no C-338/11 līdz C-347/11, EU:C:2012:286, 62. punkts.